

Alexandru Păunescu, *PALEOLITICUL ȘI MEZOLITICUL DE PE TERITORIUL MOLDOVEI CUPRINS ÎNTRE CARPAȚI ȘI SIRET. STUDIU MONOGRAFIC*, vol. I/1, Editura Satya Sai, București, 1998, 338 p, 186 hărți și figuri în text

Literatura arheologică s-a îmbogățit cu partea întâi a primului volum din seria monografică intitulată *Paleoliticul și mezoliticul pe teritoriul României*, un proiect amplu și ambițios al lui Alexandru Păunescu, renumit specialist al epocii pietrei cioplite din spațiul carpato-danubiano-pontic.

După *Sumar* (p.6) și *Abrevieri* (p.7-8), autorul pătrunde în substanța propriu-zisă a monografiei și, în capitolul I *Considerații de ordin metodologic* (p.11-14), prezintă modalitatea de concepere a lucrării și, mai ales, a modului de întocmire a repertoriilor arheologice, pe județe și provincii istorice, urmărind un algoritm precis, în care a cuprins următoarele repere: satul (sat-comună), punctul de descoperire, descrierea punctului, amplasarea geomorfologică, întinderea, observații de ordin stratigrafic, când este cazul, încadrarea culturală și cronologică, discutarea detaliată a așezărilor cercetate metodic, starea de conservare a sitului, bibliografie, locul de păstrare a materialului arheologic și cartarea descoperirilor.

În continuare, în capitolul al II-lea *Istoricul cercetărilor paleolitice din Moldova* (p. 14-21), Al. Păunescu a făcut o amplă și completă incursiune în domeniul preocupărilor arheologice, paleontologice și geologice referitoare la paleoliticul și mezoliticul spațiului est-carpatic, care au o vechime mai mare de un secol.

Capitolul al III-lea *Cadrul fizico-geografic al teritoriului Moldovei dintre Carpați și Prut* (p.22-32) reprezintă o necesară și sintetică trecere în revistă a principalelor unități geografice ale provinciei: Carpații Orientali, Subcarpații, Podișul Sucevei, Podișul Bârladului, Câmpia Moldovei și Câmpia Română, care, prin componentele lor (relief, rețea hidrografică, climat, floră și faună pleistocenă), au favorizat locuirea paleolitică și mezolitică din zonă. Ar fi fost, poate, de dorit sublinierea că în zona supusă discuției s-au făcut mai puține cercetări interdisciplinare, iar cele care există sunt destul de vechi, întreprinse potrivit unei metodologii tradiționale, autorul putând influența, de la înălțimea poziției sale științifice, realizarea unor noi investigații paleogeografice cuaternare, care să conducă la obținerea unor date detaliate, sprijinind astfel reconstituirea preistorică.

Foarte important este capitolul al IV-lea *Considerații de ordin arheologico-istoric privind evoluția culturilor paleolitice și epipaleolitice din spațiul cuprins între Carpați și Siret. Unele observații referitoare la fauna și flora cuaternară cunoscută în acest teritoriu* (p.32-79), în care autorul s-a referit la intensitatea de locuire și etapele evolutive ale culturilor paleolitice și epipaleolitice de la răsărit de Carpați, încadrând cele 119 de descoperiri pe care le cunoștea până la finele anului 1992, cuprinse într-un tabel sinoptic.

Mai apoi, în subcapitole separate, Al. Păunescu prezintă considerațiile de ordin tehnico-tipologic privind evoluția industriilor paleolitice și epipaleolitice, reunite într-un tabel cu principalele grupe de unelte, materiile prime întrebuințate pentru prelucrarea uneltelor, descoperirile de ocră roșu și hematit, uneltele și armele de os, structurile de locuire, flora și, nu în ultimul rând, fauna cuaternară, reunită sintetic în opt tabele.

Partea cea mai voluminoasă a lucrării discutate este reprezentată de *Repertoriul așezărilor paleolitice, epipaleolitice și al punctelor cu faună cuaternară* (p.80-323), în care sunt prezentate, potrivit tipicului menționat mai sus, descoperirile din județele Suceava, Neamț, Bacău și Vrancea, atunci când s-a impus, autorul făcând prezentări ample, documentate și bogat ilustrate ale unor situri cercetate, cu planuri și profiluri stratigrafice și desene ale unor piese litice reprezentative.

Rezumatul (p.324-325) și lista figurilor, în limba franceză, (p.326-335), indicele punctelor și localitățile cu descoperiri paleolitice și epipaleolitice sau cu faună cuaternară (p.336), încheie o lucrare deosebit de utilă pentru înțelegerea vârstei pietrei cioplite la răsărit de Carpați, care este de dorit să fie completată, cât mai curând, cu partea a doua a acestui volum și, firește, cu celelalte tomuri ale seriei.

Dumitru D. Boghian

Mircea Udrescu, Luminița Bejenaru, Carmen Hrișcu, *INTRODUCERE ÎN ARHEOZOOLOGIE*, Editura Corson, Iași, 1999, 184 p, 23 de tabele și 22 figuri

Una dintre cele mai importante și interesante, în același timp, apariții editoriale, cu aplecare spre interdisciplinaritate este, fără îndoială, lucrarea prezentată mai sus, care vine să umple pașii golul existent, din această perspectivă, în cercetarea arheologică românească.

Lucrarea pe care o discutăm a fost concepută și realizată ca o sinteză didactică, accesibilă specialiștilor, mai ales arheologilor, cei care, atunci când nu beneficiază de prezența unui arheozoolog pe șantierul arheologic, sunt datori să recupereze materialul osteologic, a cărui studiere contribuie la înțelegerea mai completă a activităților umane, păstrate în diverse complexe arheologice.

După cuvântul înainte intitulat *Arheozoologia românească la ceasul sintezelor* (p. 9-11), semnat de prof. dr. Victor Spinei, și o scurtă *Prefață* (p.13), autorii tratează, în capitolul I, *Arheozoologia* (p.15-28), cu principalele caracteristici ale acestei discipline științifice de graniță. Astfel, după definirea arheozoologiei, realizată în manieră interdisciplinară se fac referiri la valenței informației arheozologice, de la modul de obținere, sacrificare și tranșare a animalelor pentru consum și, am adăuga noi, pentru alte destinații, trăsăturile materiilor prime de origine animală și unele utilizări în industria osteologică, până la oferirea de date de natură istorică: de paleoeconomie, paleozoologie, paleoecologie, despre sezonalitatea unor așezări, despre practicile rituale și funerare, structurile sociale, legăturile cu alte comunități umane, paleopatologie umană și practicile empirice de vindecare și tafonomice. De asemenea, demne de un larg interes sunt referințele legate de colaborarea dintre arheozoologi și la problemele de nomenclatură.

Capitolul al II-lea denumit *Materialul de studiu arheozoologic* (p. 29-42) este foarte important, mai ales pentru arheolog, deoarece definește atât ce este un eșantion arheozoologic, originea materialului arheozoologic-pentru alimentație, pentru procurarea produselor primare și secundare, pentru practicile rituale și activitatea artizanală, precum și diversitatea și caracteristicile materialului arheozoologic, analizând pe scurt-oasele, dinții, tijele osoase ale coamelor, plăcile osoase ale unor tegumente, cochiliile. De asemenea, se fac referiri la modul de recoltare a materialului arheozoologic din diferite contexte arheologice, prin degajarea și prelevarea resturilor, tehnica cermerii umede și uscate, pregătirea materialului arheozoologic pentru studiu, prin spălare și restaurare-consolidare, marcarea și stocarea diferitelor piese.

În continuare, capitolele: al III-lea *Determinarea materialului arheozoologic* (p.43-49), al IV-lea *Osteometria* (p.50-51), al V-lea *Estimarea vârstei* (p.52-72) și al VI-lea *Estimarea taliei la greabăn și a sexului pentru unele specii de animale; probleme specifice de identificare* (p.73-114) sunt mult mai folositoare pentru specialiștii în arheozoologie, deoarece sunt abordate: caracteristicile generale de recunoaștere a resturilor osteologice, pentru principalele grupe de vertebrate-pești, amfibieni, reptile, păsări, mamifere, trăsăturile scheletului mamalian-craniul, dinții, coloana